

Duna–Tisza Közi Falugondnoki Hírlevél

XXI. évfolyam, 113. szám

2018/6.

Így gondolta-e?

Nyolcvannégy éve született, öt éve halt meg Kemény Bertalan, a Falufejlesztési Társaság megalapítója, a falugondnokság ötletgazdája és a hálózat kiépítője, sok falusi, tanyasi ember Berci bácsija.

Kemény Bertalan 1982-ben komplex megoldási javaslatot adott a kistelepülések – kisközösségek fennmaradására, válaszul az 1970-es évek Településhálózat-fejlesztési koncepciójára, amely a „szerepkör nélküli” települések elsorvasztásával kívánt az ellátási és infrastrukturális gondokon enyhíteni. Ez azt jelentette, hogy ezek az úgymond életképtelen települések semmilyen fejlesztésre nem számíthattak, de még önmagukat sem fejleszthették, nem kaptak építési engedélyt, víz-, út-, energiafejlesztési lehetőséget. Szerinte minden emberi közösségnek joga van a fennmaradáshoz, sorsának alakításához.

Kemény Bertalan javaslata három fontos, alapvető részből állt:

- Elsősorban az önkormányzatiság megvalósulásával legyen biztosítva minden közösség önrendelkezése (az akkori viszonyok között a közös tanácsba képviselőt delegálva, ma ezt részönkormányzatnak hívnánk).

- Az önellátás lehetőségének megteremtése (az időben a „szocialista farmer” elnevezést kapta ez az elképzelés).

- Harmadikként pedig legyen egy gépjárművel rendelkező „egyszemélyes mindenés”, aki a sok apró, de fontos feladatot elintézi, a hiányzó ellátásokat pótolja, kinyitja a világot az elzártságban élők előtt.

Az önkormányzatiság álma 1990-ben megvalósult, akár néhány tucat lélekre apadt falu is kezébe vehette sorsát. A sok évtizedes központi vezérlés után mindez nem bizonyult könnyű feladatnak. Ráadásul megszűntek a termelőszövetkezetek és sok egyéb ipari munkahely is, amelyek elvesztése értelemszerűen elsőként a falusiakat tette munkanélkülivé. A földtulajdon rendezése évekig húzódott, és az aprófalvakban nem volt (és ma sem) ritka a 70-80-90 százalékos munkanélküliség. Az előregedés, a munkanélküliség, a jövedelmek, és így a vásárlóerő beszűkülése egyre romló ellátási, tömegközlekedési, szolgáltatási feltételeket indukáltak. A városokban sem volt könnyű, a kis falvakban azonban egyenesen abszurd volt azt hallani, hogy a munkáját veszített ember legyen vállalkozó. A vasúti szárnyvonalak, a kis posták megszüntetése, helyi boltok és szolgáltatások tönkremenetele mellett jó dolgok is történtek. Kiépült a telefonhálózat, majd elterjedt a mobiltelefon, a teleházak hálózata, sok olyan új szolgáltatás valósult meg, amelyek ma már úgy könnyítik meg az életünket, hogy szinte észre sem vesszük.

(Folytatás a 2. oldalon)

Mezey Katalin:

Boldog

*akinek nem rongyos a lelke,
de fényes, mint a nehéz selyem,
aki hiszi is, amit mondott,
akit nem zsarol a félelem,*

*boldog, akit nem az önérdék
kormányoz, hanem önként szolgál,
adósait nem tartja számon,
görbe utakon titkon sem jár.*

*Boldog, akinek láthatatlan
púpként a múlt nem ül a hátán,
nem üzletei gazemberekkel,
árnyékán nem táncol a sátán.*

*akinek a szemén kifénylik,
hogy süt benne az Isten napja,
akinek lelke nehéz selymét
magasságos szél lobogtatja.*

A Dráva Drávasztáránál Fotó: Sümeginé Ország Edit

III. Országos Falugondnoki Szakmai Konferencia

Kézben tartott házikó

Egyesületünk képviselőjében 10 fővel vettünk részt a 2018. október 25-26-án Szigetváron megrendezett konferencián, ahová a Baranya Megyei Falugondnokok Egyesületének meghívására érkeztünk.

A konferenciát Samu János, a Baranya Megyei Falugondnokok Egyesületének elnöke nyitotta meg, majd dr. Vass Péter polgármester köszöntőjét hallgathattuk meg, melyből megtudhattuk, hogy a kormány munkahellyel rendelkező, dolgozó emberekkel teli falvakat, az 1990-es években tapasztalt pezsgő életet képzel falvainkba. Ehhez viszont az egyesületük logóján szereplő házikót, melyet egy kéz tart, legalább három kéznek kellene tartani, a kormány, az önkormányzat, és a közösség kezének.

Dr. Simon Attila István szociális ügyekért felelős helyettes államtitkár megnyitójából megtudhattuk: a fővárosból nagyon nehezen értelmezhető, mit is csinál egy falu vagy tanyagondnok. Minél kisebb egy település, annál kiszolgáltatottabb. Az előadó tájékoztatójából kiderült: ma már 1500 szolgálat működik az országban, de még továbbiakra lenne szükség. Be-

szélt a finanszírozásról, ami 2014-től 2,5 millió forint, s ez 2018-tól további 0,6 millió forinttal emelkedett, így 3,1 millió forint lett. Ez összesen 4,5 milliárd Ft-ot tesz ki, amit a leghatékonyabb elköltésnek ítélt meg.

A rendezvény szervezői találóan minden előadás után felkértek egy-egy egyesület képviselőjében megjelent falu-, illetve tanyagondnokot, hogy mondjon el egy számára fontos, munkájában jelentőséggel bíró tör-

ténetet. Ezek a történetek úgy kapcsolódtak össze az előadásokat, mint az egyesület születésnapján a tortalapokat a krém, a hol megható, hol szívét melengető történetek összeivódtak az előadások sokszínűségével, tanya- illetve falugondnokibbá tette a konferenciát. Talán a fővárosból jövő vendég azért tudja nehezen értelmezni, hogy mik a feladatai egy falu- vagy tanyagondnoknak, mert az előadások ezen részére már nem í-

(Folytatás az 1. oldalról)

A rendszerváltással egy időben megkezdődött a falugondnoki hálózat kiépítése, az első években kísérleti jelleggel. A Népjóléti Minisztériumon belül Szanyi Éva állt a civil kezdeményezés mellé. Jogszabályi háttér, normatív támogatási rendszer, szabályozott alap- és továbbképzés tette egyre átláthatóbbá a dinamikus fejlődő hálózatot, amely hamarosan a tanyák ellátására is kiterjedt.

Jelenleg csaknem 1500 munkahely és sok milliárd forintnak a „végekre” áramlása is bizonyítja – természetesen elsősorban az ellátottak javuló közérzetén, elégedettségén túl –, hogy nem voltak hiába valóak az erőfeszítések. A magyar szociálpolitika sikertörténe is nevezhetjük a falu- és tanyagondnokság működését.

Az aprófalvak falugondnoki ellátását két dolog árnyékolja be jelenleg. Az

önkormányzati törvény a 2000 fő alatti települések szakigazgatását központosítja, ami azt (is) jelenti, hogy az a néhány foglalkoztatott is elveszíti helyi munkahelyét, aki még a jegyzői hivatalokban munkát talált. A nehéz közlekedési viszonyok mellett kell ügyeinket távolabbi és kevésbé ismert ügyintézőknél elintéznünk. A másik gond, hogy az így megszorodó falugondnoki feladatokat csökkenő normatív támogatások mellett, követhetetlenül növekvő üzemanyag árakkal kellene megvalósítani.

Mindnyájan tudjuk, hogy a válság senkit nem kímél. De vannak olyan hátrányos helyzetű térségekben élők, akik tovább már nem terhelhetők. A válság kiprovokálta, hogy az önkormányzatok komolyan vegyék az önellátást, egyre több a helyi termelést segítő, szervező önkormányzat. Sajnos azonban sza-

porodnak azok is, akik kénytelenek feladni a falugondnokság működtetését, mert nem tudják saját forrásból kiegészíteni a működés költségeit.

Mit tenne most az ötletgazda – nem tudhatjuk. Jó lenne, ha az önkormányzatok olyan helyi önellátást valósítanának meg, amely ki tudja termelni a falugondnoki szolgálat működéséhez hiányzó anyagiakat, ha a helyi közösség erőfeszítéseket tenne a rászorulóknak segítségére, ha visszatérhetne az a gyakorlat, hogy az ellátottak – anyagi erejükhez mérten – hozzájárulhatnának a szolgáltatás bizonyos elemeihez. Azt viszont tudjuk, hogy nagyon hiányoznak a heti rendszerességű beszélgetések, és hogy Berci „következő álma” egy polgármesteri klub volt, amely most nagyon jól jönne a megoldások kereséséhez.

Faludi Erika

váncsi, nincs ideje végighallgatni! A történetekre a cikkben nem térek ki, hisz mindannyian számtalan esetet élünk meg nap mint nap.

A Pándi Kálmán Otthon munkájáról, intézményének bemutatásáról Radicsné Etelkától hallhattunk ismertetőt, az otthon négy lakója az általuk készített tűzzománc, kerámia és szőtt termékeket tartva kezében mutatta meg, mennyire igényes, piacképes termékeket készítenek. Ezeket kiállítás formájában a rendezvénynek helyt adó vigadó előterében is megtekinthettük, sőt megvásárlásukra is volt lehetőség.

Dr. Finta István, az MTA Regionális Kutatások Központ, Dunántúli Tudományos Intézet tudományos munkatársa falvaink lakossági igényei és a fejlesztés politikai válaszairól tartott előadást. Felvázolta az eltérő igényeket, az elérhető közszolgáltatások eltérőségét, az elégedettségmérés hiányát.

Schwarcz Gyöngyi, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet Osztályvezetője a közreműködésükkel végzett kutatás fontosságára hívta fel a konferencia résztvevőinek figyelmét, hiszen a kutatás tudja érdemben alátámasztani a falu és tanyagondnokságok, szerepét, fontosságát. (Ezúton én is kérek minden kollégát és fenntartót, ha még nem juttatta vissza a falugondnokság.hu honlapról is letölthető kérdőívet, tegye meg minél előbb, hisz ezzel a falu- és tanyagondnoki szolgálatainkat erősítik.)

A Magyar Falu Programot Csomay-Bognár Kinga, a Miniszterelnökség Modern Térségek Program Fejlesztések Koordinációjáért Felelős főosztályvezetője ismertette. A program célcsoportja az 5000 fő alatti települések feladata, a települések népesség megtartó erejének növelése. A lakhatást támogató falusi CSOK, a tájegységi épített örökség továbbélésének támogatása és a szolgálati lakás program. A munkába járás támogatására a mellékutak fejlesztése, a falu és tanyagondnoki szolgálatok, illetve a falu- és tanyagondnoki szolgálatok nyújtanak lehetőséget. A közszolgáltatásokon belül az intézményfejlesztések és az önkormányzati feladatok támogatása szerepel. Az előadó 2019-re ígérte az 5000 lélekszám alatti falvak falu- és tanyagond-

nokságainak fejlesztését, a normatíva emelését, és a falugondnoki autók beszerzését.

Nagy Csaba országgyűlési képviselő a Baranya megyei települések fejlesztéseiről és fejlesztési lehetőségeiről beszélt, és ismertette a megyei fejlesztéseket.

A nap a baranyai Kiváló Szolgálat kitüntetés átadásával zárult, amit Lang József almamelléki kollégánk vehetett át egy karóra kíséretében. Az este hátralévő része a táncos lábakról, az egyesület születésnapjához tartozó felszolgálásáról, kötetlen beszélgetésekről szólt.

Másnap reggel a „várkapitány” ünneplő, korhű ruháját magára öltve fogadta a résztvevőket a szigetvá-

ri várkapuban, és tárlatvezetésével minden titokra fény derült. A kora őszi napsütésben aztán fegyverbemutatót is láthattunk, ámulatunkból csak a puskalövés és a szervezők hívó szava zökkentett ki, hogy induljunk vissza, hiszen folytatnák a konferenciát.

A konferencia második napja a Falugondnokok dalának felcsendülésével folytatódott. Samu János, a Baranya Megyei Falugondnokok Egyesületének elnöke felidézte a baranyai egyesület indulását, Faludi Erika szerepét, aki 2007-ig volt az egyesület ügyvivője. Majd Ráczné Németh Teodóra, az SZGYF Módszertani Főosztály feladatait ismertette. Kiemelte a fejlesztési és a szakértői feladatokat. Ez utóbbi két fő csoportját, a véleményezéseket és az ellenőrzéseket, ismertette azok tapasztalatait. Az előadások sorát Szarvák Mónika, az EMMI Szociális és Gyermejköltségi Szolgáltatások Főosztályának szakreferense zárta: a falu- és tanyagondnokoknak elvégzendő képzések, továbbképzések tervezetét, menetét ismertette és a hatósági képzéseket vázolta fel.

A konferencia ezzel véget is ért, és az egyesületek képviselőiben ide látogatott kollégák hazaindulhattak, hiszen közülük sokan a fél országot átutazták, hogy részt vehessenek a kétnapos rendezvényen. Köszönet a szervezőknek, a támogatóknak a színvonalas programért, a szíves vendéglátásért!

Bozóki Imre
tanyagondnok

Közép-Európai Civil Konferenciát rendeztek Beregszászon Egy nyelven beszélünk

Október 10-11-én a kárpátaljai Beregszászon rendezték meg a Közép-Európai Civil Konferencia sorozat következő fórumát, melyen egyesületünk is képviseltette magát. A II. Közép-Európai Civil Konferencia a Kecskeméti Városi Civil Kerekasztal és gesztora, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Kecskeméti Szervezete, valamint a Kárpátaljai Területi Máltai Segélyszolgálat együttműködésében valósult meg.

A tanácskozáson a fő hangsúly a szervezetek munkájának megismerésére, együttműködési készségük fejlesztésére irányult. Egymás munkáinak meg- és elismerése ismét megerősítette, hogy a jóért tenni kívánó emberek belülről egy nyelvet beszélnek különbözőségük és különböző lehe-

jellegű találkozások tudják leginkább szolgálni. A Kárpát-medencei szervezetek részéről konkrét kérés volt, hogy az anyaország minél jobban segítse őket, nem csak anyagi, hanem nemzeti összetartozásunk értelmében is. Az igen

szoros, gazdag programú rendezvényen kulturális programban is volt részünk. A kárpátaljai Rezeda táncscsoport előadása az élni akarás és a művészet esszenciája volt.

A konferencián több országból jelentek meg szervezetek. Jelentős szinten képviseltette magát a Szuverén Máltai Lovagrend, Franz Salm-Reifferscheidt a rend romaügyi nagykövete személyében. Előadást tartott többek között Köteles László, a szlovákiai Csemadok elnökhelyettese, valamint a Rákóczi Szövetség vezető munkatársa. A Kecskeméti Városi Civil Kerekasztalt pedig Kerényi György soros elnök mutatta be. A konferencia megvalósulását a Rákóczi Szövetség, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat és a Beregszászi Járási Máltai Szeretetszolgálat támogatta.

tőségeik ellenére. A résztvevők támogatnak minden olyan kezdeményezést, ami az egymás közötti, horizontális civil háló erősítését szolgálja. Megfogalmazódott, hogy a civil-civil kapcsolatok erősödését és megtartó erejét az ilyen

Őszi, téli balesetmegelőzési kampány

Az év végéhez közeledve az aktuális időjárási viszonyok nem teremtenek optimális feltételeket az utakon. Az őszi hónapokban számos személyi sérüléses, köztük halálos közúti baleset következik be az észlelhetőség hiánya miatt. A Bács-Kiskun megyei Baleset-megelőzési Bizottság ebben az évben is elindítja a Látni és látszani elnevezésű kampányt, melyhez a falugondnokok segítségét kérte. Bácsszőlősen Neszvecskó Józsefné Évi már át is adta a láthatósági mellényeket a biciklivel közlekedőknek.

Hírek

Új falu- és tanyagondnoki képzés

November 15-én új falu- és tanyagondnoki képzés kezdődött 24 fő részvételével Kecskeméten. A falu- és tanyagondnok hét megyéből érkeztek: Bács-Kiskunból öten, Baranyából tizenhárman, Békésből ketten, Csongrád, Jász-Nagykun-Szolnok és Pest megyéből pedig egy-egy személy.

A képzés a falugondnoki oktatási program alapján zajlik bentlakásos formában és ezt egészítik ki a megyei

és a helyi gyakorlatok. Ezek célja, hogy a falu- és tanyagondnokok ismerjék meg saját településük társadalmi és közösségi viszonyait, építsék ki tevékenységük hatékonyabbá tételére érdekében az egymás munkáját ismerő és elfogadó, azt segítő kapcsolatokat a település szervezeteivel (önkormányzat és intézményei,

alapellátások) és közösségeivel (civil szervezetek, egyházak). Falufórumon vitassák meg a falu- illetve tanyagondnoki szolgálat addigi tevékenységét és a lakosság elvárásait, keressenek megoldást a működés javítására. A gyakorlati hét során építsék ki, illetve erősítsék a lakossági tájékoztatást a szolgálattal kapcsolatban. Az

együttműködést, a hatékonyabb feladatellátást segíti a közös gyakorlat a senior falugondnok településén, az ott felmerülő feladatok végigkísérése; ismerkedés a senior falugondnok településén működő szolgálat szakmai programjával, az ottani sajátosságokkal. A további munkában nagy segítséget jelenthet, ha a senior falugondnok konzultációjával és kíséretével az új falugondnok saját telepü-

lésén látja el a feladatokat, s közösen értékelik a tanulságokat, s összegzik az eredményeket.

A megyei gyakorlat célja, hogy a falugondnokok közvetlen kapcsolatba kerüljenek néhány olyan megyei intézménnyel, amelyekkel együttműködve az ellátottakat minél kedvezőbb helyzetbe hozhatják.

Sikeresen vizsgáztak

2018. május 28-án indult 23 fővel (Bács-Kiskun, Békés Csongrád, Jász-Nagykun-Szolnok, Baranya és Tolna megyei falu- és tanyagondnokok rész-

vételével) az a falu- és tanyagondnoki képzés, amelynek résztvevői 2018. november 15-én sikeres vizsgát tettek Kecskeméten. Egy jó képességű,

megfelelő aktivitást mutató csoport kapott tanúsítványt. 7 fő kiváló, 11 fő jól megfelelt és 6 fő megfelelt eredményt ér el. A vizsgázók közt volt az a tanyagondnok is, aki az előző képzési csoportból a gyakorlat teljesítésének elmaradása miatt kimaradt.

Az életünk, környezetünk egyre összetettebb, komplexebb, sokrétűbb. A mai kor kihívásai a tanya- és falugondnokoktól egyre sokoldalúbb felkészültséget követelnek meg. A képzés elvégzése után a falu- és tanyagondnokok a korábbi szakmai tapasztalataikat az új ismereteikhez kapcsolva hatékonyabban látják el a feladataikat, ugyanakkor meg tudják őrizni szakmai kompetenciájukat. A falu- és tanyagondnoki alapképzés összetettsége hozzájárulhat, hogy a tanya-, falugondnoki foglalkozást űző, tetterre kész emberek hivatásuknak érezzék a munkájukat.

Műhelymunka a hétköznapi tapasztalatairól

Gyakori az önzetlen segítség

A Falugondnokok Duna–Tisza közti Egyesülete 2018. október 4-én Magyardombegyházon tartott tanácskozást. A műhelymunka során egyaránt szóba kerültek a falu- és tanyagondnokok munkájából hozott jó és rossz példák, és a résztvevők megismerkedtek a település „életmentő” kezdeményezéseivel is.

Magyardombegyház adott helyet a soron következő szakmai műhelynek, melynek résztvevői között falu- és tanyagondnokok települések polgármesterei, jegyzői, intézményvezetői is jelen voltak. Elsőként Dinyés Ildikó, a vendéglátó község polgármestere köszöntette a hallgatóságot, majd felvázolta azon kezdeményezéseiket, melyek révén ki tudnak kecmeregni a gödörből, merthogy állandó forráshiánnyal küszködnek. Országos tekintetben példaértékű a „kecske-projektjük”, amelynek részleteit a következő oldalon ismertetjük.

Ezután bemutatkozott a falugondnok, Mladonyiczki Zoltán, aki 2007 óta látja el a szolgálatot. Annak idején három pályázó közül választották ki. Visszatekintve az elmúlt időszakra, egyáltalán nem bánta meg, hogy korábbi munkáját hátrahagyva e sokrétű tevékenység mellett tette le a voksát. Régebben a bevásárlás, az ebédhordás is a feladatai közé tartozott, mára ezt átvették tőle a házi gondozók. De így sem unatkozik, hiszen az önkormányzat közmunka programjába is besegít. Zoli megosztott történetei közül néhányat, köztük azokat, melyekről előző lapszámunkban is mesélt már.

A műhelymunka során a falu- és tanyagondnokság jó és rossz példái sorjázta. Turcsán István, a 4500 lakosú Csemő tanyagondnoka minden helyi feladatból kivieszi a részét, ha kell, besegít a nemzeti ünnepek előkészületeibe, vagy a szüreti felvonulást szervezi, polgárörként pedig folyamatosan járja a határt, és a nagyobb rendezvényeken szakács tudományát bevetve sok száz személyre szokott főzni. Követendő az a hozzáállás, amit a közösség érdekében tesz.

A tarhosi Molnár István híressé vált „liba-ügyét” mesélte el. Tizenhét évvel ezelőtt lett tanyagondnok, maga is tanyán élt. Szabad idejében libatenyésztéssel foglalkozott, majd megpróbálkozott a falusi vendéglátással. Kislibától a tollpaplanig – ez volt a mottója, hiszen széles körű tevékenységet folytatott a szárnyassal kapcsolatban. 2006-ban sikeresen pályázott a turizmus területén, ekkor fordult komolyra a vállalkozása. Két év alatt alakult ki a vendégek köre, ma már három hónapra előre lehet nála időpontot foglalni. Négy éve vonult vissza a tanyagondnokságtól, de a kapcsolatot nem szakította meg a kollégáival, ezért jött el a szakmai műhelyre is.

Bodócsi János Kömpöc falugondnoka emlékezetes esetet osztott meg a jelenlévőkkel. Egy romos épületben meghúzó embernek segített méltóbb hajlékot teremteni. Az önkormányzat jóvoltából talált egy üresen álló házat, ahol fűtés sem volt és jelentős felújításra szorult. Helyi összefogással sikerült lakható állapotba hozni az épületet, kályha is került. Hasonló történetről számolt be Csáki Béla is, aki 24 évig volt Fülöpjakab polgármestere. Egy idős nénit költöztettek be rozoga tanyájáról a faluba, ahol a falugondnok (Polyák Tibor)

közvetítésével építettek neki házat. A néni a hivatalra hagyta az ingatlanát, s azzal hálálkodott, hogy az életét hosszabbították meg a segítséggel.

A falugondnokság és az önkormányzat szoros kapcsolatát a szentkirályi Kovácsné Lázár Ilona ecsetelte konkrét példákra keresztül. Részt vesz a közmunkások foglalkoztatásában, irányítja a napi tevékenységüket. Amióta „gazdájuk” van, sok szép eredményt tudnak felmutatni, a település rendben tartásán túl például a haszonkert gondozását végzik, hogy alapvető zöldségeket tudjanak szállítani a konyháknak. Jó példa a székelykapu felújítása, az október 6-i emlékmű állítása, a helytörténeti gyűjtemény létrehozása vagy a falunapokon való segédkezés – és az előadó még hosszan sorolta, hogy milyen sok mindenre jut idejük és erejük.

Tisza-kürt-Bogaras tanyagondnoka, Mojzinger Ildikó lélekemelő eseteket is tudott volna sorolni, hiszen 2004 óta tartó szolgálata során számtalan emlékezetes dolog történt vele. Ezúttal azonban az állatvédőktől érkező adományok körül kialakult anomáliára hívta fel a figyelmet, előfordult ugyanis, hogy egyetlen személy kapta sorozatosan az értékesebb-nél értékesebb ajándékokat (például sparheltet, cipőt, élelmiszert, kutyatápot), majd az illető azzal gyanúsította meg, hogy megtartja magának az adományokat. Persze nem volt igaz, mindenesetre ez a viselkedés elgondolkodtató: ilyen az, amikor a jó szándék a visszajára fordul.

A tanácskozás végeztével Dinyés Ildikó polgármester aszszony körbevezette az érdeklődőket „vállalkozásaik” helyszínéin, megmutatta például a szövőműhelyt, a fóliakertészetet, a kecskefarmot. Ámulatba ejtőek a kezdeményezéseik.

Magyardombegyház: ez is a világ közepe

Kis falu, nagy tettekkel

Magyardombegyház egy román határ közeli kis település Békés megyében. 262 lakosából csak 150 fő él a településen. Közülük most közel 30 fő közmunkából keresi meg a bérét.

Kis falu, nagy tettekkel. Nem túlzás azt állítani, hogy a semmiből teremtették elő a mai önmagukat. Ehhez azonban egy olyan polgármester kellett, mint Dinyés Ildikó, aki 2006. óta vezeti a települést társaival. Kevés bevétellel és sok forráshiánnyal vette át a település vezetését. Az akkori több millió forint hiány miatt – amit elsősorban az óvoda működtetése során keletkezett – azonnal adósságrendezeit kellett indíttania magukkal szemben a Belügyminisztériumtól, amiben azonban segítséget nem kaptak. Ezért is híresült el a település, amikor 2010-ben a falu népe a túlélésükért koldulni vonult fel a Parlament elé.

Innen volt szép felállni, bár az aprótelepülésekre jellemző problémát, azóta is a hátán cipeli a falu. 2010-ben szembesülniük kellett azzal, hogy ha magukon nem segítenek, akkor senki sem fog. Magyardombegyház Békés megye egyik legkisebb települése, mégis elmondhatják, hogy a községükben nincs munkanélküliség, mindenki dolgozik. Igen, közmunkában. Csak nem a söprögötös-szemétszedős verzió, hanem az igazi nyolc órás értékteremtő! Fontos, hogy mindenki fontosnak érezze magát, és úgy érezze, hogy hasznos munkát végez, vallja a polgármester.

Tevékenységeiket közmunka programon belül valósítják meg, és időközben

létre hoztak egy szociális szervezetet is. Ők is szenvednek a közmunkaprogramok nehézségeit, hogy a nehezen betanított, munkához szoktatott emberek előbb-utóbb elmennek máshova dolgozni, az önkormányzat pedig magára marad a futó pályázatával, amit így is – úgy is meg kell valósítani. Nagy kockázatot rejt magában a települések számára a közmunka program működtetése. Volt időszak, amikor 65 közmunkásnak kellett értelmes, értékteremtő munkát adni. Sokat kísérleteztek. Sokféle tevékenységet kipróbáltak, de ami nem ment, azt nem erőltették. Erősségük éppen abban áll, hogy nagyon innovatívak, és gyorsan reagálnak a helyzetekre, nehézségekre. Mindenki ötletére számítanak.

Kecskéket tartanak, fóliák vannak, és minden dolgozójuk megtalálta a számára legmegfelelőbb munkát. Közmunkaprogram keretében kertészkednek, többek között dinnyét, epret termesztnek. Többféle kézműves tevékenységgel foglalkoznak. Készítenek kézi készítésű cirokseprűt többféle méretben, kézi rongyszőnyeg, táskákat, kötényeket, díszpárnákat, ajándéktárgyakat, selemvirágot.

A fő profilunk mára mégis a kecskesajtkészítés, és egyéb tejtermékek előállítására lett. Mindezt június 1-től a szociális szervezetük keretein belül végzik. Sajtüzemük dolgozóinak bérét jelenleg egy Területfejlesztési Operatív Program keretében megvalósuló projekt támogatási összegéből tudják finanszírozni. Jól tudják, hogy az üzem

működését mihamarabb rentábilissá kell tenniük ahhoz, hogy a saját lábukon is meg tudjanak állni.

A termékfejlesztésben, termék előállításban élen járnak. Jelenleg az értékesítésben, piacra jutásban kell fejlődniük. Mindehhez jó marketing tevékenységre, reklámra, jó üzletkötőre van szükségük. Beszállítási lehetőségeket, viszonteladókat keresnek.

Sajtüzemük felszereltsége, korszerű technológiai eszközei egyedülállóak az országban. Osztrák műhelyekkel vetekszik. A sajtőkészítők OKJ-s tanfolyamot végeztek, és az üzemük EU-engedéllyel rendelkezik. A 200-250 kecske tejét 5 fős csapat dolgozza fel.

Kecske- és tehénsajtokat állítanak elő natúr és többféle ízben (például fokhagymás, lilahagymás, füstölt, medvehagymás, csilis, stb.). A sajtok mellett gomolya is kapható nálunk, ami nagy népszerűségnek örvend. Egyéb tejtermékeket is készítenek, mint például körözöttet, túrógolyót – az ők egyedi „túrórudijukat” – joghurtokat (natúr, és többfajta ízesítésű – epres, meggyes, citromos, barackos, áfonyás, ribizlis, szilvás, narancsos, stb.), valamint natúr kecsketúrót.

Termékeik több rendezvényen nagy sikert arattak, köztük az Országos és a Megyei Közfoglalkoztatási kiállításon, a megyesegyházi Dinnyefesztiválon, a kecskeméti Hírös Hét Fesztiválon, városnapokon, falunapokon.

A forráshiányból fakadó településüzemeltetési problémáik még ma is mindennaposak annak ellenére, hogy a közmunkaprogrammal és a szociális szervezetükkel mára sikeres helyi gazdaságfejlesztési modellt működtetnek. Hiába állt össze a falu népe a közös értékteremtő munkára, a bevételeiket nem lehet a településüzemeltetési hiányok finanszírozására fordítani. A település továbbra is forráshiányos, minden évben működésképtelen az önkormányzat. A kistelepülések finanszírozása nem megfelelő. Ebben a szorításban kell teljesíteniük, és megfelelni az önkormányzatok új feladatának, a helyi gazdaságfejlesztésnek, gazdaságélénkítésnek.

Tóth Márta

Elérhetőségek

Önkormányzat:

Telefon: 06-68/448-000

E-mail: mdhaz@freemail.hu;
magyardombegyhaz@gmail.com
Cím: 5838 Magyardombegyház,
Nagy u. 61.

Sajtüzem:

Kapcsolattartó: Lénárdt Gabriella
sajtüzem vezető
Telefon: 06-70/278-7689,
06-70/647-7077
E-mail: mdhazsajtuzem@gmail.com

Őszi látóúton jártunk Baranya megyében

Ködben és napsütésben

„A Dráva-parton fényesebb a hajnal, / sejtelmesebb a fű, s lágyabb a rét,
/ vén tölgyek lombja integet ma még, / és ágaik közt zeng ezer, pazar dal”
– írja Hegedűs László *A Dráva partján* című versében. Október közepén Baranya megyében jártunk látóúton.

Míg legutóbbi baranyai utunkon a villányi borvidékkel ismerkedtünk, idén a Mecsekbe, és Dráva-közei településekre látogattunk el. Október 19-én borongós időben, vidám hangulatban indultunk útnak. Megálás nélkül hajtottunk Orfűig, az utazás elsőként meglátogatandó településéig. Már útközben elvarázsolt a Mecsek erdeinek őszi színekavalkádja, hiszen a zöldtől a sárgán, pirosra át, a rozsdabarnáig bezárólag mindenféle színű levelek pompáztak még a fákon. Orfű Pécstől 17 km-re, a Mecsek hegyhát közepén lévő körülbelül 1000 fős település. A falu nagy vonzerejét a 60-as, 70-es években megépített mesterséges tórendszernek köszönheti. Rendkívül élénk a turizmus, hiszen fürödni, horgászni, vízisíelni, ugyanakkor túrázni is remekül lehet. Az egész környék (a 110 hektárnyi vízfelület, a vadászati, kalandtúrázási lehetőségek) egyetlen nagy rekreációs terület, mely munkalehetőséget, biztos megélhetést jelent az ott élőknek.

reben. Megismerkedtünk a falu történetével, jelenével, Gizella munkájával, feltehetjük kérdéseinket a hallottakkal kapcsolatban. Ezután a falu határában álló Malommúzeumot kerestük fel, ahol többféle malomtípus: egy vízimalom, egy valamikori lóhajtásos szárazmalom- és olajütő, valamint egy papírmalom működését ismertük meg.

Orfűtől búcsúzván Gödre községet vettük célba. A település falugondnoka, Góth Zsolt fogadott bennünket. A falut 1745-ben német telepesek alapították, akik szőlő- és gabonatermesztéssel foglalkoztak. A mai falu külterületei Várdomb és Jakabfalva, nagyjából 900 lakossal. A németiség aránya viszonylag magas. Pécs közelsége sokat segít abban, hogy élhető településnek nevezhető. Iskola, óvoda, közösségi ház, háziorvosi ellátás is van helyben. Kötetlen beszélgetés, kávé, falugondnoki túrós- és mákos rétes után felkerestük a 18. században épült műemlék templomot, a sváb borospincét, végül a Heimatsmuseum-

Gödréről Mecsekpölöskére utaztunk tovább. Papp István polgármester és Kovács Sándor falugondnok fogadott bennünket. A korábbi két falu viszonylagos jólléte után ez a kicsi, Komló közeli, völgybe szorult falucska nem dicsekedhet nagy anyagi bőséggel. Bezártak a környékbeli bányák, a lakosok jelentős része elköltözött, jórészt csak az idősek maradtak itt. Nincs semmiféle intézményrendszer, bármire van szükség, a környező nagyobb településekre kell utazni. Igyekeznek megfelelni a település működtetésével járó feladatoknak, de nagyon nehéz úgy dolgozni, hogy a feladatok szaporodnak, a források azonban csökkennek. Létrehoztak szociális szervezetet, hogy bevételi forrásaikat kiegészítsék, de munkaerőhiánnyal küzdenek, egyre nehezebben tudják működtetni. Mindösszesen három közcélú munkást foglalkoztatnak, mert nincsen több. A polgármester, és a falugondnok is mindent csinál, legyen szó település karbantartásról, a lakosok szállításáról, rendezvényszervezésről, stb. Itt egyébként sült tök, szőlő, lágykenyér, kecskesajt kóstolóval vártak, majd elsétáltunk a nemrégiben felújított imaházhoz is.

Hetvehelyre indultunk tovább Takács Viktor falugondnokhoz és Wágner Antal József polgármesterhez. A település már az Árpád-korban is létezett. A török hódoltság idején elnéptelenedett ugyan, de később újra benépesült. A körülbelül 500 fő lakos cigány, német és magyar nemzetiségű. A német telepesek templomot, iskolát építettek, majd a vasút is elérte a falut. A II. világháború, a kitelepítések, majd Kán község elsorvasztása jelentősen csökkentette a svábok létszámát. Az 1990-es évek óta azonban rengeteg jelentős fejlesztés valósult meg. A rendszerváltozás óta működő polgármester óriási profizmussal vezeti a falut, s ebben kitűnő segítője a falugondnok is. Egyre többen fedezik fel a környék szépségét, népi építészeti értékékként eredeti módon épülnek vissza régi házak, sok természetkedvelő vendég jelenik meg a térségben. A Hetvehelyi rögtön élő nevezetű

Orfűn Bús Gizella kolléganőnk és Füziné Kajdy Zita polgármester aszszony fogadott minket a Medvehagyma Házban, amely Orfű és a négy többől álló tórendszer ökológiai értékeit hivatott népszerűsíteni a látogatók kö-

ot, a gödrei Múltházat, mely a falu legrégebben épült, korabeli állapotában fennmaradt háza. A valamikori jómódú sváb család tulajdonát képező tájház érzékletesen mutatja be a régmúlt életvitelét.

pálinka kóstolása után a romák 50-es évekbeli életét idéző, teljesen autentikus módon épített konyhóit, és a helyi német tájházat tekintettük meg. Harkányban a vacsora, és szállásul a Hotel Harka várt bennünket.

A második napot Szaporcán az Ős-Dráva Látogatóközpontban kezdtük. Az Ormánság természeti értékeit, hagyományait bemutató, interaktív elemekkel is felszerelt kiállítást szakvezetéssel jártuk végig, mint a működő majort is, a főépület kilátótornyából pedig a környező tájat csodáltuk volna, ha a köd engedi. Három tanösvény segítségével a Dráva élővilága ismerhető meg, amihez akár kerékpár is bérelhető. Dráva-szabolcsra vezetett tovább utunk, ahol remek másfél órás hajóút következett a misztikusan ködös Dráván. Az út során elhaladtunk a kormoránok most eléggé néptelen fészkelő helye mellett, integethettünk a hűvös idővel dacoló horgászoknak, történeteket hallottunk a magyar-horvát közös határral kapcsolatosan. A kristálytisztá víz, a homokos part, az érintetlen, buja növényzet nagyszerű élményt jelentett.

A hajózás után Drávasztárára érkezve a község vendéglőjében melegedtünk. Gergics Gyula falugondnok és Matoricz Sándor polgármester fogadott bennünket. Az étterem a polgármester tulajdona, aki maga is tevékenyen részt vett a felszolgálásban. Az ízletes, laktató ebéd elfogyasztása után ismerkedtünk a faluval. Ez a vidék az Ormánság vége, itt kezdődik a baranyai horvátság. A 480 főnyi lakosság 80 százalékban horvát nemzetiségű, ennek megfelelően a kétnyelvűség érvényesül a mindennapokban. Tizenkilenc közmunkást foglalkoztatnak, a többiek eljárnak a közeli nagyobb településekre dolgozni. A polgármester szerint élhető falu. Szerinte nem mehetünk tovább úgy, hogy nem nézzük meg a Drávát a délutáni napsütésben is. Az árvízvédelmi töltéstől rövid séta után fürödtünk – nem a folyóban –, hanem a napfényes víz, az érintetlen természet izgalmas, lélekemelő látványában.

A szomszédos település, Drávaiványi 1792-ben épült református temploma Baranyában az egyik legszebb templom, ahol Pataki János falugondnok várt bennünket. A templom különlegessége az Ormánság több templomára is jellemző kazettás mennyezet. Ugyanakkor színpompás festések díszítik a

karzat mellvédjét, és a karzatot tartó oszlopokat is. Különlegessége még, hogy az egyik mennyezeti kazettán egy sellő látható. A buszt érintő kisebb technikai akadály elhárítása után a helyi magánkézben lévő szeszőzsdét kerestük még fel, hogy megismerjük a pálinkafőzés folyamatát, természetesen kóstolóval egybekötve. Alig kétszázan élnek itt, sok üresen álló ház van ezen a településen is. A nap végéhez közeledve megint Harkányba indultunk, s vacsora után tettünk egy könnyű esti sétát a fürdőváros utcáin.

Vasárnap ismét a Mecsek felé vettük az irányt, hogy a festői fekvésű Hosszúheténybe érkezünk. Hagyományosan jómódú, rászorulóival törődő település. Saját magukat hagyományörző- és teremtő közösségnek tartják. Pécs és Komló között helyezkedik el. Tanyagondnok kollégánk, Czentner György bevallása szerint neki sokunkhoz képest könnyű dolga van, mert nagyon sok feladatot megoldanak nélküle. Jut ideje arra, hogy ha szükséges naponta ellátogasson „csak” beszélgetni egy-egy magányos idős emberhez. Részt vesz az önkormányzati munkákban is.

Elsőként a művelődési ház állandó üvegtörténeti kiállítást néztük meg. A kelet-mecseki nagy múltú üveghuták munkásságának állítottak emléket neves üvegművészek közreműködésével. Majd a tájházhoz sétáltunk, ahol Baranya egyik legértékesebb néprajzi gyűjteménye látható. És van még családbarát kávézó, okospad, és elektromos autó-töltő is! A község be is került az úgynevezett „okosfalvak” körébe, mely további fejlesztési lehetőségeket rejt.

A látóút utolsó állomása Szűr, a 250 lakosú kisközség volt. Ismét egy jellegzetes sváb falucskába érkeztünk. Mivel itt is bekövetkezett a fokozatos elnéptelenedés, semmiféle intézmény sincsen. Müller Jánosné Ági falugondnok és Kropp Károly polgármester várta csapatunkat. A településen egyetlen munkáltató az önkormányzat. Nevezetessége egyedülként a római katolikus templom, mely felújításra szorulna. Egy magánház kertjében dombtetőn épített kilátóból rálátni a falut körülvevő lankákra. Mindent a falugondnok végez: könyvtáros, programszervező, a német egyesület titkára, képviselő testületi tag, ötletgazda, a falu motorja. A bemutatkozás, könnyű séta, és az ízletes ebéd után a hazaindulás előtt szembesültünk egy a természet legyőzhetetlen erejét szimbolizáló jelenséggel is. Azt gondolom, közülünk senki nem látott még hasonlót. Még a múlt évben történt, hogy a patak partján álló fűzfába villám csapott. A fa a tőle elvárható módon viselkedett: kiszáradni látszott. Egy szomszéd településen élő szobrászművész kérte, engedjék meg, hogy megfaragja a törzsét. Nem látták ennek akadályát, így a művész elkészítette az alkotást. A fűzfa pedig úgy érezte, eljött az ő ideje, kihajtott! Most tehát látható egy élő fa, aminek törzse dombormú, lombja pedig üdén zöldell.

Ezzel a nem mindennapos élménnyel ért véget a program, mely után már csak a hazaút maradt hátra. Tíz településen jártunk, számtalan helyi értékkel, vendégszerető kollégákkal, településük jólléte érdekében minden áldozatra képes helyi vezetőkkel ismerkedtünk.

Vidácsné Lukuczka Éva

Német példa: fenntartható gazdasági modell

Szövetkezeti együttműködés

A Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete vendége volt a német BioKräuterei Oberhavel-t képviselők négyfős kis csapat, akik tapasztalataik átadását vállalták.

A BioKräuterei Oberhavel ma egy hat hektár területű kertészet Berlinből északra, Brandenburg tartományban. 2006-ban alapította egy tanár házaspár, viszonylag kevés befektetéssel és sok ismerős önkéntes munkájával, segítségével. Céljuk egészséges zöldségekkel és fűszernövényekkel való önellátás, és néhány család szükségleteinek kielégítése volt.

A gyógynövények és zöldségek sikeres ökológiai termesztése után hat évvel a kertészet olyan termesztésre törekszik, hogy megfeleljen a regionális, minőségi termékekre irányuló növekvő igénynek és bővítsé a termelését és növelje a gazdaság területét. 2011-ben a BioKräuterei Oberhavelt a német UNESCO Bizottság elismerte a fenntartható gazdasági tevékenységek modelljeként!

Az eredeti értékesítési koncepció (kis területen, nagy értékű fűszernövények, illetve ehető virágok, vadon termő gyógynövények termelése és a berlini piacra vitele), szintén bővült és 2015 óta egy folyamatosan növekvő közösséget – jelenleg 120 családot – látnak el helyben termelt zöldségekkel az úgynevezett közösség által támogatott mezőgazdaság keretén belül. Az igénylőkkel évente szerződést kötnek, erre alapozzák a vetésszerkezet kialakítását. Jelenleg várólistáik vannak.

A vállalkozási forma is kiegészült, az egyéni vállalkozásként működő gazdaság mellett 2012-ben megalapították a BioAnbau Szövetkezetet, ami nagyobb befektetéseket vállal át a gazdaságtól (például üvegházak létesítése) és egyúttal lehetőséget teremt a közös tulajdonra, közös döntésekre.

A szövetkezet céljai:

- A regionális termesztés előmozdítása
- Hozzájárulás az élelmiszer-biztonsághoz
- Minőségi élelmiszerek biztosítása
- Képzés és foglalkoztatás megteremtése

- A fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei

- A fenntartható üzleti tevékenység modellezése.

A szövetkezet első projektje 2014-től kezdődően két üvegház építése (összesen 300 m²) volt. Gyógynövények és zöldségek, illetve azok palántáinak termesztése a kertészet számára, valamint az Annagarten lakótelepi lakosok foglalkoztatása a második üvegházban az ökológiai termelést folytató kertészet szakmai irányítása alatt. További elképzelések: gyógynövény- és zöldségfeldolgozó üzemek létesítése; értékesítési lehetőségek kiépítése (Farmüzlet, kávézó, szállítmányozás). Sikeres, kelendő termékük a pestó, amelyet több ízesítéssel készítenek.

A kezdetektől bio (ökológiai) termelést folytattak, nagy hangsúlyt fektetve a termőföld biológiai, kémiai egyensúlyára, a zöldtrágyázásra, vetésváltásra, és a talajban lévő mikroorganizmusok megőrzésére, támogatására. Már az alapításkor fontos szerepet játszott az ismeretek terjesztése, tapasztalatok továbbadása. Ezért is nagy örömeikre szolgál, hogy az országhatáron túl is beszámolhattak tevékenységükről, és érdeklődve várták a jelenlévők kérdéseit, tapasztalatait ezen témákban.

A BioKräuterei alapítói: Matthias Anders, Traudel Anders, és a vállal-

kozás kertésze, Horváth Hanna sok kérdést kapott, mind a gazdaság működése, mind a fenntarthatósága tekintetében. Így a tájékoztató fokozatosan műhelymunkává alakult. Egyértelműen az egészséges, helyi termékkel történő önellátást és a közösség által támogatott termelést helyezték döntéseik középpontjába. Stratégiájuk sikerességét a rossz gazdasági évek túlélése és a folyamatos fejlesztések igazolják.

Különlegességgel is szolgáltak, amikor bemutatták a 2016-os szélsőségesen csapadékos év kártételeit követő széleskörű segítséget, (adományok, vetőmagok, önkéntes munka, szövetkezeti kölcsön stb.) amely lehetővé tette a fennmaradást. Ezen túl a sokáig vízborítás alatti földek termőre fordítása érdekében az úgynevezett regeneratív talajművelés felé fordultak, sikerrel. Ma a gazdaságukban termelt növények felhasználásával a talajéletet támogató, fermentálással előállított „bioteát” folyamatosan használják – kiváló eredménnyel. Ez a módszer gyorsabban hozott eredményt, mint a hagyományos komposzt alkalmazása. Tapasztalataikat ezen a téren is szívesen megosztják az érdeklődőkkel, valamint nyáron szívesen fogadnak tanulókat gyakorlatra.

Kőváriné dr. Bartha Ágnes

A gazdaságról, az általuk működtetett rövid ellátási láncról (REL) több információ nyerhető: <https://www.youtube.com/watch?v=KDivqMSp69I>
<https://biokraeuterei.de/index.php/zielsetzung/genossenschaft/>

Bemutatjuk egyesületünk senior falugondnokait

Nincs két egyforma napom

Sorozatunkban bemutatjuk a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesületének senior falu- és tanyagondnokait. Ezúttal a tiszakürti Mojzinger Ildikó tevékenységét és élményeit ismerhetik meg olvasóink.

Bármikor találkozunk, mosolyog. Talán még akkor is, ha nincs a legjobb kedvében. A tanyagondnoki munkához éppen erre van szükség: napfényessé tenni a település szívéből távolabb élő emberek hangulatát, reményt vinni a hétköznapjaikba. Aki magányos, annak ez a legnagyobb kincs, amit kaphat.

– *Hogyan kezdődött?* – kérdezem Ildikótól.

– Több mint tizennégy évvel ezelőtt, 2004. március 1-jén lettem tanyagondnok. Tulajdonképpen csak három esztendő voltam ki, amikor gyesen voltam a kisfiammal. Akkoriban Vértesacsán vettünk részt képzésen. Azt gondoltam, direkt kiszúr velem az önkormányzat, hogy „beiskolázzott”. Három hétre elmenni itthonról... És már az első napok után alig vártam a folytatást! Abban a szerencsében és megtiszteltetésben volt részem, hogy a szolgálat alapjait Kemény Berci bácsitól tanulhattam. Nagyon szerettem őt hallgatni. Megígértem neki, hogy egyik fontos elvét, a „népességmegtartó képességet” megvalósítom a gyakorlatban. És képzelje, a vizsgán ezt a tételt húztam!... Sajnos mára óriásit fordult a világ, bajban vagyok az ígéretem betartásával, hiszen folyamatosan

fognak a tanyalukók, s ez abban is megmutatkozik, hogy egyre kevesebb embernek kell ebédet vinnem.

– *Lehet rutinról beszélni a tanyagondnok esetében?*

– Minden nap más. Változatos, színes, mozgalmas a mi munkánk. Eleinte persze nem volt könnyű, az idősök nehezen barátkoztak meg azzal a gondolattal, hogy ezért a szolgáltatásért nem kell fizetniük, ugyanez volt később a rendszeres vérnyomásméréssel is. Aztán „megszokták”. Mivel én közülük jöttem – bogarasi lány vagyok! –, mindenki ismer, úgyhogy valamivel könnyebben fogadtak el a tanyasi emberek. Nyilván azért is vette fel annak idején a külterületi képviselőnk, hogy legyek tanyagondnok.

– *Előtte mivel foglalkozott?*

– Borásznak tanultam, a helyi tévesz pincevezetője voltam. Később a faluban lévő likörgyártó cégnél dolgoztam, majd amikor máshová települtem, munkanélküli lettem. Huszonhat évesen férjhez mentem, két gyermekem született. A gyēs letelte után, 2002-ben felvettem az öt év alatt visszafizetendő önfoglalkoztató hitelt, és belevágtam a nyúltenyésztésbe, majd pulykatartással bővítettem a családi gazdaságot. Ma már ötven birkánk, két anyadisznónk is van – és „emlékeztetőül” maradt egy nyuszi.

– *Nem megy a gondoki munka rovására a gazdálkodás?*

– Hétközben a párom végzi a tenni-valókat, én csak hétvégén segítek be neki. Magam is csodálkoztam rajta, hogy újabb lehetőségeket kaptam az egyesületünktől. Megválasztottak a felügyelő bizottság elnökének, illetve senior tanyagondnok lettem. Ez utóbbi lényegében a megszerzett tudás és tapasztalat átadása, vagyis tanítás. Nemrég volt az első ilyen alkalmam, a tiszajenői kolléganővel jártam a hárt. Meséltem neki az élményeimről, a feladatok sokaságáról és azok megvalósításáról. Mi lényegében egyszemélyes ügyintézők vagyunk. Nagyon

mozgalmas volt a nap, gyorsan eltelt az idő. Igyekeztem tudásom legjavát átadni.

– *Régen is elkelt volna egy senior?*

– Nekünk még nem volt ilyen lehetőségünk. A vértesacsai képzés mellé nem társult gyakorlati időszak, rögtön beugrottunk a mély vízbe. Emlékszem, mennyire féltem az első utamon. Kérékpárral jártam a külterületet, a polgármester meg kocsiival jött utánam, és mérte az időt, hogy mikor érek oda a legtávolabbi tanyára – lehetőleg úgy, hogy közben ne hűljön ki az ebéd.

– *Nőként más ez a munka?*

– Nincs baj a munkabírással. Cipelem a gázpalackot, kicserélem az izzót. Amikor nehezebben teljesíthető kéréssel fordulnak hozzám, jobb volna férfinak lenni. Ha például tűzifát kell aprítani, szólok a közmunkásoknak. De a kezdetek kezdetén még erre is vállalkoztam. Egyébként nőként érzékenyebb vagyok az emberek problémáira. Ma már kérés nélkül is elvárják a segítséget. Sokszor előfordul, hogy megsajnálom az idősöket, kiváltképp akkor, ha nincs lehetőségem segíteni rajtuk. Arra viszont még nem volt példa, hogy beletörjön a bicskám a nehezebb feladatokba.

– *Sosem adta fel?*

– Megfordult már a fejemben. De mivel sok segítséget, támogatást kapok az egyesülettől (Csörszné Kati megszire hallatszós kacagása napokra feltölt!), és a helyi polgármester asszony is kiáll mellettem, nem hagyhatom abba, amit elkezdtem. Most például teljes gőzzel készülök a karácsonyra. Újból megkeresett egy korábbi adományozó, aki az előzőleg tapasztalt, rajtam kívül történő anomáliák ellenére is maximálisan bízik bennem, és felajánlása révén tüzelőt, gyógyszert, élelmet vagy pénzt tudok vinni a rászorultaknak. Úgy tűnik, sikerül megvalósítani, hogy Bogaras minden házához – mintegy száz otthonról van szó! – kerül egy szerény karácsonyi ajándékcsomag és egy fenyőág szaloncukorral. Számomra nincs is annál felemelőbb élmény, mint amikor látom az emberek örömteli arcát.

Borzák Tibor

Nemzeti értékek

Fényjelenség a Csonka-toronymnál

A Csonka-torony Árpád-kori templomrom műemlék, amelynek pontos építési ideje nem ismert. Ez az egyetlen ennyire épen maradt romtemplom az Árpád-korból, mely az Alföldön található. A templom helyén a római korban őrtorony állhatott, hiszen a Római Birodalom a Duna vonaláig nyúlt, és őrtornyokkal képezték

ki a védvonalat. István király rendeletében, melyben meghatározta, hogy „minden 10 falu építsen egy kőtemplomot”, kimondta azt is, hogy a helyben található építőanyagot túl a már ott lévő rommaradványokat is fel kellett használni a templom építéséhez. Mindezt bizonyítja, hogy a templom falában ma is megtalálhatóak a római

korból származó téglák. A környéken végzett ásások során is találtak római kori cserépmaradványokat. Így a templom alapjainak építési idejét a 11-13. századra tehetjük, az évtizedek alatt történt átalakítások a főépítményen is látszanak. A templom vakolva volt, ennek egy része ma is látható. 1930-ban még találtak egy 1522-ben kelt bevésést a vakolatban.

A torony anyaga zömmel réti mészkő (darázszkő), falai vaskosak, ablakai lőrészzerűek. Sem támpillére, sem faltagozódásra utaló nyomok nincsenek rajta. Egyetlen faragott kő került beépítésre a templom szentélyének külső falán, mely a jelképek nyelvezetén a liliomos Imre hercegre utal. Imre herceg állandó jelvénye a liliom, ez volt a napi felajánlása a boldogságos szűznek. S milyen érdekes, amikor az ember májusban a Csonka-torony felé sétál, akkor a templom előtti több mint száz méter hosszú ősi út mentén természetes liliomok virágzásában gyönyörködhet. A faragott kő, ami biztosan nem ott volt eredetileg, ám a helyi monda szerint addig fog állni a templom, míg az ott van. Reméljük tovább is, mivel sokan látogatják, zarándoklatokat is szerveznek ide. A legenda szerint a templomot maga Szent István király építtette Imre fia emlékére. Ha Szent Imre halálának csillagászati napján, szeptember 7-én elzarándokol ide, akkor a késő délutáni órákban egy érdekes fényjelenségre lehet figyelmes, a toronyablakon át ilyenkor süt be a nap a szentélybe.

Fotó: Ujvári Sándor

A Szociális Munka napja

Az Országgyűlés 2016 decemberében döntött arról, hogy november 12-ét a Szociális Munka napját munkaszüneti nappá nyilvánítja. Ezen a napon idén is ráirányult a figyelmet azokra a szakemberekre, akik az év minden napján segítik, gondozzák segítségre szoruló honfitársainkat.

Ma Magyarországon közel 1500 falu- és tanyagondnoki szolgálat működik, és segíti a kistalvák, a tanyák és külterületek lakóinak szolgáltatásokhoz való hozzájutását, napi gondjaik, ügyeik megoldását. A kistalvák, tanyák lakói egyre távolabb kerülnek, és egyre nehezebben jutnak el az életkörülményeiket és életminőségüket meghatározó szolgáltatásokhoz. A falugondno-

kok, tanyagondnokok az ebből eredő gondokra reagálnak emberséggel, jó szóval, közvetlenséggel, akkor és ott, helyben, gyorsan, gyakran életeket mentve, a családtagok figyelmét is pótolva oldanak meg helyzeteket.

DUNA-TISZA KÖZI FALUGONDNOKI HÍRLEVÉL

Kiadja:

a **Falugondnok**

Duna-Tisza Közi Egyesülete

e-mail: info@falugondnoksag.hu

honlap: www.falugondnoksag.hu

iroda: 6000 Kecskemét, Irinyi u. 17.

Telefonszám:

06-76/507-543

Fax: 06-76/507-544

Szerkeszti:

Borzák Tibor, Csörszéné Zelenák Katalin

Sümeiginé Ország Edit, Moiskó Csilla,

Tördelő: **Almási László**

Rajz: **Vida Ágnes**

Engedélyszám: 2.9/776-1/2006

Nyomda: Print 2000, Kecskemét